

Wrocław, 21 października 2020 r.

WSS-WBO.152.26.2020
Nr ewid.: 00126159/2020/W

Szanowni Państwo,

w odpowiedzi na petycję z dnia 21 lipca 2020 r. dot. zmiany sposobu walki z nadmierną ilością komarów w mieście oraz stworzenia wrocławskiego programu edukacyjnego, w ramach którego prowadzone byłby prelekcje o ekosystemie, poniżej przedstawiam zbiorczą odpowiedź Urzędu Miejskiego Wrocławia, składającą się z opinii Departamentu Edukacji - Wydziału Szkół Ponadpodstawowych i Specjalnych Urzędu Miejskiego Wrocławia oraz Departamentu Zrównoważonego Rozwoju - Wydziału Środowiska Urzędu Miejskiego Wrocławia.

Funkcjonujący od 1998 r. Wrocławski Program Kontroli Komarów, opracowywany w oparciu o metody i techniki wykorzystywane do walki z komarami przez organizacje światowe, zakłada zastosowanie zintegrowanych metod. Takie strategie mają na celu stosowanie różnorodnych metod pozwalających na utrzymanie populacji owadów uciążliwych i wektorów chorób, w tym komarów, na „akceptowalnym” dla mieszkańców poziomie w sposób efektywny, ekonomicznie opłacalny, a przede wszystkim bezpieczny dla ludzi i środowiska. Dlatego też Wrocławski program kontroli liczebności komarów w pierwszej kolejności jest skierowany na rozwiązania przyjazne naturze, takie jak stosowanie preparatów mikrobiologicznych i prowadzenie introdukcji rodzimych gatunków ryb do wybranych zbiorników wodnych na terenie miasta. Głównym założeniem jest ograniczanie poprzez racjonalne i precyzyjnie zaplanowane kontrolowanie liczebności populacji komarów (larw i osobników dorosłych), a nie całkowita likwidacja tych owadów w środowisku.

Podstawą prawidłowo realizowanego programu jest monitoring terenu polegający na stałej obserwacji potencjalnych miejsc rozwojowych komarów, ustalaniu wielkości populacji, wyznaczaniu miejsc wymagających przeprowadzenia zabiegów i terminów, a także doborze odpowiedniego preparatu i jego dawki. Dzięki tym działaniom z powodzeniem możemy zastosować w odpowiednim

Wydział Partycypacji Społecznej
ul. Gabrieli Zapolskiej 4; 50-032 Wrocław
tel. +48 71 77 86 68
fax +48 71 77 86 63
wss@um.wroc.pl
www.wroclaw.pl

czasie preparat mikrobiologiczny, który skutecznie już na samym początku ograniczy rozwój do form dorosłych komarów. Największą zaletą przemawiającą za stosowaniem preparatów biologicznych jest ich działanie wybiórcze, wyłącznie na larwy komarów i meszki. Aplikacja larwicydów do zbiorników wodnych nie wpływa szkodliwie na współwystępujące w danym biotopie gatunki innych owadów. Użycie preparatów biologicznych do małych zbiorników wodnych, w celu przerwania dalszego rozwoju larw komarów, zmniejsza areał wymagający w późniejszym okresie wykonania oprysków na osobniki dorosłe. Takie działania prewencyjne umożliwiają ograniczenie stosowania oprysków chemicznych na dużych obszarach, których działanie jest krótkotrwałe i wymaga kolejnych aplikacji a tym samym nakładów finansowych i działają zarówno na owady niepożądane jak i pożyteczne. Tym samym zmniejszamy szkodliwą ingerencję do środowiska naturalnego.

Specyficzne warunki środowiskowe Wrocławia i regionu (np. tereny popowodziowe, stałe zbiorniki wodne, sztuczne zbiorniki w obrębie ogródków domowych i przydomowych posesji), a także położenie geograficzne, warunki klimatyczne i hydrologiczne, sprzyjają występowaniu wielu dogodnych miejsc rozwoju komarów.

Dlatego też przesłanką do podjęcia działań mających na celu zmniejszenie populacji komarów we Wrocławiu było masowe i plagowe występowanie tych owadów na terenach popowodziowych latem i wczesną jesienią 1997 r. Wówczas na terenie Wrocławia podobnie jak w wielu miejscach w Polsce, zastosowano opryski wielkoobszarowe wyłącznie preparatami chemicznymi przeciw osobnikom dorosłym komarów.

Każdego sezonu, kiedy sytuacja hydrologiczna jest dynamiczna i dochodzi do wzrostu poziomu wód, wówczas tereny zalewowe stają się miejscami do rozwoju plagowych ilości komarów. Dzięki wieloletniej praktyce na terenie Wrocławia w pierwszej kolejności stosowane są środki biologiczne. Wrocław jest jedynym miastem, który systematycznie co roku prowadzi działania w celu ograniczania komarów.

Sytuacja hydrologiczna w 2019 r., jak i w roku bieżącym, pokazała, że w momencie ulewnych deszczy i przejścia fali wezbranowej na lokalnych rzekach, na polderach zalewowych tworzą się zastoiny wody, w których po kilku dniach dochodzi do rozwoju komarów gatunków tzw. popowodziowych. Gatunki te mogą rozwijać się w ilościach plagowych, a zdolności migracyjne umożliwiają przemieszczanie się do 25 km w celu poszukiwania żywiciela. Cechy te sprawiają, że prowadzone działania tylko w obszarze Wrocławia i Gminy Czernicy (od 2018 r.) są mniej skuteczne, ponieważ zabiegi wykonywane są na dużo mniejszym terenie niż występują komary. Komary bez względu na granice, rozwijają się wówczas na wszystkich zalanych, podmokłych terenach. Dlatego w tej sytuacji ważna jest współpraca sąsiadujących samorządów, gdzie problem uciążliwości komarów w latach „mokrych” również występuje. I do takiej współpracy będziemy dążyć, aby wypracować strategię wspólnego działania i przeprowadzania zabiegów biologicznych w odpowiednim momencie, co pozwoli na zwiększenie ich skuteczność a przede wszystkim działania będą bezpieczne dla środowiska.

Jeszcze raz należy podkreślić, że celem programu jest ograniczanie populacji komarów, a nie całkowita likwidacja tych owadów w środowisku. Zabiegi z wykorzystaniem środków chemicznych stosowane są wyłącznie w warunkach wystąpienia ulewnych deszczy czy powodzi, gdzie

w następstwie dochodzi do wylęgu plagowych ilości komarów. Działania te są prowadzone wyłącznie w przypadku wystąpienia dużej uciążliwości. Należy zaznaczyć, że zabiegi te mogą być prowadzone w ściśle określonych warunkach atmosferycznych tj. brak opadów deszczu minimum 24h, prędkość wiatru do 4 m/s i temperatura powietrza maksymalnie 24°C; w czasie największej aktywności osobników dorosłych komarów, tj. wczesnym rankiem i późnym wieczorem, czyli poza porą oblotu pszczoł; a także przy zastosowaniu najmniejszej skutecznej dawki ograniczającej komary a nie działającej szkodliwie na inne większe owady.

W naturze występuję wielu naturalnych wrogów, którzy eliminują osobniki ze środowiska. Wskazane w petycji przykłady są prawidłowe. Jerzyki czy nietoperze mogą żywić się dorosłymi komarami, ale ilości, które są podawane w mediach, dotyczą badań, które były wykonywane w laboratorium, a jedynym pożywieniem jeśli chodzi o owady były komary. Stąd też podaje się takie możliwości spożywanych owadów. Niestety nigdy nie przeprowadzono takich badań w środowisku naturalnym. U nietoperzy po zbadaniu zawartości żołądka stwierdzono, że komary stanowią poniżej 1% bazy pokarmowej tych ssaków. W przypadku jerzyków baza pokarmowa jest uzależniona od miejscach ich żerowania. W mediach wielokrotnie przywoływane są stwierdzenia, że jerzyki to najlepsza broń do walki z komarami. W środowisku naturalnym bardzo trudno jest doprowadzić do tego, aby ptaki te osiedlały się w przygotowanych przez człowieka budkach lęgowych.

Jerzyki rokrocznie wracają do starych gniazd, przy czym najczęściej gniazdują kolonijnie. Pierwotnie jerzyki gniazdowały przede wszystkim w szczelinach skał, w stromych urwiskach i przepaściach. Współcześnie lęgą się niemal wyłącznie w budynkach. Jerzyki mogą zająć każdą dogodną szczelinę w elewacji budynku, stropodachy, a nawet gniazda oknówek lub budki lęgowe wywieszone na elewacji dla innych ptaków. Szczególnie częstym miejscem lęgów są szczeliny na łączach wielkich płyt, ubytki w ceglach, szczeliny między dachówkami.

Omawiany gatunek większość życia spędza w locie. Siedlisko dla jerzyka powinno być maksymalnie zbliżone warunkami do siedliska naturalnego. Oprócz umieszczenia go na odpowiedniej wysokości, przy dobrych warunkach dolotu i odpowiednim otworze wlotowym musi zapewniać powolne zmiany temperatury.

Wieleletnie obserwacje jerzyka na terenie Wrocławia wskazują, że najczęściej i najliczniej ptak ten występuje na obszarach zurbanizowanych zwłaszcza w starych i zabytkowych dzielnicach, np. na Ostrowie Tumskim czy w starej zabudowie Śródmieścia. Natomiast w peryferyjnych osiedlach jerzyk zawsze występował bardzo nielicznie.

W zakresie działań edukacyjnych w roku 2021 w ramach zwiększania świadomości mieszkańców odnośnie ograniczania rozwoju populacji komarów, zostanie przeprowadzona kampania informacyjna na Rodzinnych Ogrodach Działkowych. Dodatkowo Departament Edukacji Urzędu Miejskiego Wrocławia deklaruje pomoc w rozpropagowaniu i przekazaniu informacji do szkół/placówek oświatowych, dla których Gmina Wrocław jest organem prowadzącym, nt. programu edukacyjnego pod warunkiem, że program ten będzie zgodny z podstawą programową kształcenia ogólnego. Nie widzimy też przeszkód w uzyskaniu pomocy w uzyskaniu opinii Wrocławskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli w zakresie zgodności programu z podstawą

programową i możliwość jego realizacji w przedszkolach i poszczególnych klasach szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

Z poważaniem,

Z-ca DYREKTORA WYDZIAŁU

Sebastian Wojszcak

Do wiadomości:

1. Adresat,
2. Departament Zrównoważonego Rozwoju Urzędu Miejskiego Wrocławia,
3. Departament Edukacji Urzędu Miejskiego Wrocławia,
4. aa.